

tat pels propietaris del mas que s'havia fet prop de l'església: 1653, Miquel *Cisa* (p. 21); 1636: Bartomeu *Cisa*; 1668: Miquel *Cisa* (ibid.); 1759: *Cisa* esgl. i NP; 1745: N.S. de *la Cisa*, inscripció del portal (p. 19).

Dades provinents d'una monografia de Mn. Josep Mas (el savi arxiver de la Catedral de Bna.) «Nota Històrica de *La Mare de Déu de la Cisa*», extractada i ampliada en l'opuscle de J. Ma. Peix i Parera, «Breve Resumen Histórico de la Ermita de N.S. de *La Cisa*», Bna. 1957, 32 pp. (he citat la p. d'aquesta), el qual en dóna encara altres cites de 1295, 1543, 1713 i 1746, on no consta la forma del nom. La menció de 995 és d'un testament sacramental, pel qual *Vivas* bisbe de Bna. llegava a la Catedral la propietat que tenia a «la *Cia* de Premià».

ETIM. La imatge —com sempre— hauria estat trobada per una pastoreta —com explica un procés verbal de la tradició (pp. 11-13)— en una cova (pp. 11 i 12), a la qual meravellosament retornava la imatge cada vegada que volien dipositar-la a l'església de Premià; per tant, es va construir l'ermita amb la Verge, a l'entrada de la cova, la qual feia alguns anys que, per l'aigua que hi brollava, s'anava ensorrant (p. 14).

Més que una cova, era doncs, un avenc amb aigua: una *cija* (< pre-romà *κεῖρα*), veg. l'art. *sitja* del *DECat* VII, espt. pp. 995a, 257a i b, 258b, 960a). On dono cites de la forma dialectal *cia* reducció de *cija*. En el nom present, es canvià la forma *Cia*, dels docs. més antics, en *Cisa*, per ultracor., obeint a la reacció del cat. central contra l'emudiment de les -s- intervocàliques: *rosella* > *roella*, *encisam* > *enciam*, *resina* > *reina*.

Un PARÒNIM llunyà em sembla trobar-se en el Migjorn valencià, en *La Cisanya* (*la sizanya*), nom d'un barranc i una font te. Aiolo de Malferit (XXXII, 79.1). Puix que es tracta d'una font o fonts en un barranc, deu tractar-se també d'unes petites sitges o avencs: pot resultar d'un dual arabitant *as-siān* 'les dues sitges', > *l'asiān* → *la Sianya*, amb la mateixa ultracorreció de -s-; com que no existeix en àrab el so mossàrab *ġ*, es devia canviar en *s*: la qual els nostres representaven per *ç*, canvi probablement ajudat, o consolidat després, per influència de la -s- ultracorreció. No és fàcil que es tracti de la planta *ZIZANIA* 'cogula', mot cultista en romànic, i que hauria donat *z-* sonora.

Ciscar, -squer, V. *Siscar*

CISTELLA

Poble de l'Alt Empordà, al N. del riu Manol.

PRON. MOD.: *sistél̥ə*, oït a Maçanet per Casac. Gentilici: *sistəl̥əns*.

DOC. ANT. «villa *Cestella* in comitatu Bisulunen-se» a. 947 (*MarcaH*; *Esp. Sagr.* XLIII, 403.11; *Alsius*, s. v.); *Cistella* a. 978 (Monsalvatje II, 214); *Cestellas* a. 979 (Monsalvatje I, 242); *Cistella* a. 1130 (*BABL* IV, 124); *Cistella* a. 1154 (*BABL* IV, 186); *Cistella* a. 1359 (*CoDoACA* XII, 111).

PARÒNIMS. *Cistells*, partida antiga que possible-

ment pertanyia al terme d'Arles (Vallespir) documentada l'any 1395 (Alart, *Doc.Geogr.Hist.*, 26).

Roc del Cisteller, partida de Glorianes (Conflent) (xxvi, 179.17; 181.5).

En aquests tres noms s'haurà aglutinat l'art. arcaic *s-/ça* de IPSA.

Sense això:

L'Estela, llog. agr. del te. de Cabanelles (Alt Empordà). Documentat *Çestella* a. 1359 (*CoDoACA* XII, 111).

Gorg de l'Estela, pda. d'Argelers (Vall.) (xxv, 48.17).

Estela, partida antiga del terme de Costoja (Vallespir). *Serra q. d. Astella* a. 993 (Moreau xv, 76).

Pic de l'Estela, en el trifini amb Vallmanya i Cor-

15 saví (Rosselló) (xxvii, 27.9). Documentat *ipsam Stellam* a. 845 (Baluze, cita s. v. Cuixà).

Pic de Tres Esteles, partida del terme de Soanyes (Conflent) (xxviii, 162.13).

Collada, font, avenc i cogolló d'Estela, en els Rasos de Peguera, terme de Castellar del Riu (Berguedà) (Torras, *Berg.*, 66-67).

Castell d'Estela, partida del terme d'Amer (Selva) (XLIV, 86).

Estell, nom d'una sèrie d'illots i esculls de la costa S. de l'illa de Cabrera (LI, 92.21) (cf. *DECat* III, 766a57-b38; Vol. I, 132).

ETIM. Probablement vénen del ll. *stēla* < gr. *στήλη* 'pedró' ¹ (cf. *DECat* III, 766a57-b23). En Coromines suggereix que *stēla*, com a ètomon d'aquests NLL, més aviat que mot rigorosament hereditari, podria ser un tecnicisme d'agrimensors, picapedrers i lapicides, que transcendís a la terminologia municipal i pastoral dels muntanyencs, que s'hi ajuntaria una transmissió popular des del focus hellenitzant d'Empúries, ho indica l'àrea dels casos d'aquest NL, en rengle als dos costats de les Alberes. El canvi parcial de -L- en -LL- potser com en altres hellenismes (veg. *callar*, *DECat* II, 435b11) o com en *QUAERELA* > *quere-lla*. J. F. C.

¹ Ja R. Torrent, en un art. publicat a *Canigó* (febrer de 1958, p. 1), deia, referint-se al nom de *Cistella*: «probable alusión a alguna *estela* (monumento conmemorativo, frecuentemente funerario) que es posible hubiera cerca de la calzada romana que pasa por este pueblo (de la que aún quedan restos junto al mismo) para unir Besalú y Figueras.» S'hi adherí comunicant a En Cor. valuoses aportacions, l'amic Dr. Noguera i Massa de Banyoles.

CITEL·LA i CITRONA

Citella, nom d'una part de la vila de Móra d'Ebre que devia haver estat fortificada (XIII, 102.7).

Citrona, partida de Sant Rafael del Maestrat (Baix Maestrat) (xxviii, 46.24).

ETIM. *Citella* és un diminutiu del mossàrab *cite* < del llatí *CIVITAS* 'ciutat' (cf. *DECH* II, 93b57-94a24). J. F. C. *Citrona* sembla venir d'un derivat *citelona*, amb *l/r* morisca.